

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อสมรรถนะทางวิชาชีพครู
ของนักศึกษาครูในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

EFFECT OF COMMUNITY-BASED LEARNING ON STUDENT TEACHERS'
PROFESSIONAL COMPETENCE IN BUILDING RELATIONSHIPS
WITH PARENTS AND COMMUNITIES

เศรษฐิยา เปรื่องพิชญาร
Setthiya Prueangphitchayathon

สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Education Program in Elementary Education, Faculty of Education, Vongchavalitkui University
E-mail: setthiya_pru@vu.ac.th

Received: March 14, 2025
Revised: August 29, 2025
Accepted: September 1, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครู
ในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน รูปแบบการวิจัยเป็นแบบวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
เป็นนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 55 คน โดยการสุ่ม
แบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
(2) แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับ
ผู้ปกครองและชุมชน (3) แบบวัดระดับความพึงพอใจ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 โดยแผน
การจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.56$) และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบวัดสมรรถนะดังกล่าว เท่ากับ .82 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์
กับผู้ปกครองและชุมชนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยภาพรวมนั้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.46$)

คำสำคัญ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการสร้างความสัมพันธ์
กับผู้ปกครองและชุมชน นักศึกษาครู

ABSTRACT

The purpose of this research was to (1) compare student teachers' professional competencies in building relationships with parents and the community before and after participating in community-based learning, and (2) examine their level of satisfaction with community-based learning. This study employed a quasi-experimental research design. The sample, selected through cluster random sampling, consisted of 55 second-year student teachers from Vongchavalitkul University in the 2024 academic year. The research instruments included (1) community-based learning lesson plans, (2) a professional competency test on building relationships with parents and the community, and (3) a satisfaction questionnaire (IOC = 0.60-1.00). The community-based learning lesson plans were rated at the highest level (\bar{X} = 4.62, SD = 0.56), and the reliability coefficient of the professional competency test was 0.82. Data were analyzed using means, percentages, standard deviations, and a dependent t-test.

The results indicated that (1) after participating in community-based learning, student teachers' professional competencies in building relationships with parents and the community significantly improved at the .05 level, and (2) the overall satisfaction with Community-based learning was rated at the highest level. (\bar{X} = 4.60, SD= 0.46).

Keywords

Community-Based Learning, Professional Competencies in Building Relationships with Parents and Communities, Student Teachers

ความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายมากมาย การพัฒนาคุณภาพของสังคมไทยกำลังมุ่งสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้บทบาทของสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว กลายเป็นการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์จริงและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาคนยุคใหม่ เพื่อมุ่งให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้อยู่ในสังคมที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเริ่มจากการพัฒนาครูครูเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา สมรรถนะวิชาชีพครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะวิชาชีพครูหมายถึง ความรู้ ทักษะและคุณธรรมที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) ระบุว่า มาตรฐานวิชาชีพประกอบด้วย สาระความรู้ สมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้

2) สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและ
จรรยาบรรณของวิชาชีพ Royal Gazette (2020) หนึ่งในสมรรถนะที่สำคัญของวิชาชีพครู คือ
สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ครูที่มีสมรรถนะด้านนี้จะสามารถสร้าง
ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน สร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน
สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม สมรรถนะด้านการสร้าง
ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งครอบคลุมทักษะในการสร้างความร่วมมือ การสื่อสารอย่าง
สร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและ
ชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน “สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับ
ผู้ปกครองและชุมชน” หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์ วางแผน สร้างเครือข่าย ร่วมมือ
กับผู้ปกครอง และชุมชน ในการพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
และการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น” ดังนั้นนักศึกษาคู ก่อนออกไป
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสมควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์ผู้ปกครองและ
ชุมชนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาที่กำหนด สถาบันผลิตครูในระดับอุดมศึกษาจึง
ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการผลิตครูที่มุ่งพัฒนาให้นักศึกษาคูเกิดสมรรถนะที่สำคัญโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งสมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนซึ่งเป็นสมรรถนะของครูในยุค
ใหม่ตามกรอบการพัฒนาประเทศไทยยุค 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21

ผลการทบทวนวรรณกรรมและประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสอนนักศึกษาคู พบว่า ปัญหาที่
นักศึกษาคูมักเผชิญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนนั้น นักศึกษาคูจำนวนไม่น้อย
ขาดทักษะการสื่อสารไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงแนวทางการสอน หรือเจตนาในการให้
คำแนะนำได้อย่างชัดเจนขาดความมั่นใจ ไม่มั่นใจในการเผชิญหน้ากับผู้ปกครองที่มีความหลากหลาย
ขาดความเข้าใจในวัฒนธรรมและบริบทของชุมชน ไม่เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม หรือบริบท
ทางสังคมของชุมชนที่เข้าไปทำงาน ขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาไม่สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่
เกิดขึ้นระหว่างการสื่อสารกับผู้ปกครองได้อย่างเหมาะสม ขาดความอดทนหรือท้อแท้เมื่อต้องเผชิญ
กับปัญหาซ้ำ ๆ หรือผู้ปกครองที่ไม่เข้าใจ (Intana, 2021; Kraft & Papay, 2014; Hoover-
Dempsey & Sandler, 1997) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลาน และต่อครูนั้นที่มีความ
แตกต่างกัน อาจทำให้นักศึกษาคูต้องเกิดความรู้สึกที่กดดันหรือสับสน ดังนั้นนักศึกษาคู
ควรได้รับการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทักษะวิชาชีพครู ที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างผู้ปกครองและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับ สังคมและชุมชนให้
เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาคูได้มีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จาก
บริบทจริงของชุมชน สามารถช่วยพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้โดยตรง สอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ Suaklay (2023) กล่าวถึงการสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
และชุมชนนิสิตนักศึกษาคูควรต้องมีสมรรถนะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
คือ ควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำกิจกรรม หรือวิทยากรหลักในการทำกิจกรรมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
และชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการสื่อสารกับผู้ปกครองได้ตรงตามเป้าหมายการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนตามที่โรงเรียนกำหนด ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและ
ชุมชนให้ความร่วมมือและทำกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน จัดทำรายงานความก้าวหน้า

ของนักเรียนด้านการเรียนและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ร่วมกับครูที่เลี้ยงและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังควรต้องมีความเข้าใจในประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนที่ไปปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้และปฏิบัติงานจริงในชุมชนจึงเป็นแนวทางสำคัญที่คาดว่าจะช่วยเสริมสร้างทักษะและลดช่องว่างที่นักศึกษาครูเผชิญได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนึ่งแนวทางนั้นคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning : CBL) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชนโดยใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจพัฒนาทักษะ และเจตคติที่ดีต่อชุมชน นักศึกษาครูมีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสังคมสามารถสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน พัฒนาแก้ไขปัญหาของผู้เรียน และส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถนำวัฒนธรรมของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ โดยการที่นักศึกษาครูได้เข้าไปศึกษาด้วยตนเอง การสืบเสาะแสวงหาความรู้ การลงภาคสนามในชุมชน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ฐานรากของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ หรือการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมหรือสารสนเทศใหม่ที่ได้รับมา เชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง โดยที่แต่ละบุคคลนำประสบการณ์เดิม หรือความรู้ความเข้าใจเดิมที่ตนเองมีมาก่อนมาสร้างเป็นความรู้ความเข้าใจที่มีความหมายของตนเองเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจสร้างความหมายที่แตกต่างกัน เพราะมีประสบการณ์หรือความรู้ความเข้าใจเดิมที่แตกต่างกัน แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่อย่างเหมาะสมของแต่ละบุคคล และเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจตามความเป็นจริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นการวางแผนและเตรียมการ ขั้นการวางแผนทำชิ้นงาน/ผลงาน ขั้นการสะท้อนคิด (reflection) ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายตรงกับความถนัดและความสนใจ (Chatsuriyawong, 2014; Rittikoo, 2018; Bedri et al., 2017) และสอดคล้องกับข้อสรุปผลการวิจัยของ Rittikoo (2018) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์การสอนที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระในบทเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน ผ่านการบูรณาการสาระความรู้ในหลายศาสตร์กับประเด็นปัญหาในโลกที่เป็นจริงและเป็นเรื่องใกล้ตัว ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เน้นทักษะการคิด การแก้ปัญหาเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง มีการประเมินผลตามสภาพจริง

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนสำหรับนักศึกษาครู ในรายวิชาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยการที่นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยตนเอง

การสืบเสาะแสวงหาความรู้ การลงภาคสนามในชุมชน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ที่จะทำให้นักศึกษามีสมรรถนะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพครูต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

สมมุติฐานการวิจัย

สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ประกอบไปด้วย สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ รวมประชากรทั้งสิ้น 140 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยผู้วิจัยพิจารณาจากกลุ่มสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการประถมศึกษา สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีคุณสมบัติและลักษณะพื้นฐานของนักศึกษาที่ใกล้เคียงกันและเรียนในรายวิชาเดียวกัน ผู้วิจัยจึงเลือกสุ่มมาเพียงหนึ่งกลุ่มคือกลุ่มสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 55 คน ทั้งนี้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสาขาวิชาเดียวเป็นการดำเนินการวิจัยในบริบทเฉพาะของรายวิชาและกลุ่มเรียนดังกล่าว ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการขยายผลอ้างอิงไปยังนักศึกษาครูในทุกสาขาวิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์และดัดแปลงขั้นตอนสำคัญมาจากกรอบแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Bedri et al. (2017) รวมถึงแนวทางการจัดกิจกรรมของ Chatsuriyawong (2014) Rittikooop (2018) ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การวางแผนและเตรียมการ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานศึกษาแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่จริงในด้านต่าง ๆ โดยวิเคราะห์เนื้อหาสาระในรายวิชาเลือกประเด็นใดที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

2) ขั้นการวางแผนทำชิ้นงานหรือภาระงาน เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน เรียนรู้ด้วยตนเองกำหนดชิ้นงาน ศึกษาลักษณะและองค์ประกอบชิ้นงานที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เช่น การกำหนดเรื่องที่ศึกษา การวางโครงร่างเค้าโครงเรื่อง การเลือกแหล่งเรียนรู้หรือข้อมูลตรงกับเรื่องที่ศึกษา เป็นต้น

3) ขั้นดำเนินการเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด (reflection) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาในแต่ละประเด็นมา อภิปรายสรุปผลโดยการสะท้อนผลการเรียนรู้จากชุมชนในชั้นเรียนตามเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษา

4) ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการประเมินตามสภาพจริง ในรูปแบบต่าง ๆ สื่อ วิดีทัศน์ ที่เกิดจากการลงพื้นที่จริงในชุมชน ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบประเมินประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ใช้เกณฑ์การผ่านมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.51 เป็นต้นไป Srisa-ard (2022) ได้ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.56$) ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. แบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ใช้ในการทดสอบก่อนและหลังเรียน เป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบวัดสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC: Item Objective Congruency Index) ของแต่ละข้อ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จึงถือว่ามีความสอดคล้องกันเป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนำผลการวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) ได้ค่าระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าอยู่ในช่วง 0.25-0.56 และมี

ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ได้เท่ากับ 0.82 ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ด้านตัวผู้สอน และด้านสื่อการสอนและการวัดผล ประเมินผล ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC: Item Objective Congruency Index) ของแต่ละข้อ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จึงถือว่ามี ความสอดคล้องกันเป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบวัดความพึงพอใจได้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.84 ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรายวิชาการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นระยะเวลาจำนวน 18 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน - 11 ธันวาคม 2567 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้ นักศึกษา ทราบแนวทางการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล จากนั้นได้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 55 คน โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ใช้เวลาสอบ 30 นาที แล้วบันทึกผลการ ทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การศึกษา บริบทชุมชน การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อจบการเรียนรู้การสอนในแต่ละหน่วย ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาลงไปฝึกปฏิบัติจริงจาก แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3. ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็น แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 30 นาที แล้วได้บันทึกผลการทดสอบไว้เป็น คะแนนหลังเรียนและได้นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไป ประเมินกับนักศึกษาครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาประเมิน 20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากผลการตรวจคะแนนวัดสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ก่อนและหลังเรียนโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (SD) ร้อยละ และทดสอบความแตกต่างของคะแนนด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติ t-test แบบ Dependent Sample โดยกำหนดระดับนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

2. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (SD) จากนั้นแปลความหมายของระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชน จำนวน 55 คน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ก่อนและหลังเรียนแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานก่อนและหลังเรียน

ผลการทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	SD	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	55	30	18.78	3.05	54	9.90*	< .001
หลังเรียน	55	30	21.75	3.80			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าหลังจากนักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องการศึกษาริบทชุมชน การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแล้ว นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชนสูงขึ้น

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในรายวิชาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ลำดับที่	ส่วนประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1.	กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.74	0.44	มากที่สุด
2.	ครูผู้สอน	4.45	0.50	มาก
3.	สื่อการเรียนรู้การวัดผลประเมินผล	4.46	0.50	มาก
4.	ประโยชน์ที่ได้รับ	4.78	0.41	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.60	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังจากนักศึกษาครูได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ($\bar{X} = 4.74$, $SD = 0.44$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.78$, $SD = 0.41$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.50$) และสื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.50$) อยู่ในระดับมาก

3. ผลงานของนักศึกษาครูในการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงในชุมชนด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลงานของนักศึกษาครูในการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ด้านที่	รายการประเมินผลงาน	\bar{X}	SD	ลำดับความสามารถ	ลำดับที่
1	ขั้นการวางแผนและเตรียมการ	2.52	0.53	ดี	3
2	ขั้นวางแผนทำภาระงาน/ชิ้นงาน	2.56	0.40	ดี	2
3	ขั้นการสะท้อนคิด	2.52	0.53	ดี	3
4	ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้	2.64	0.49	ดี	1
	เฉลี่ยรวม	2.56	0.46	ดี	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลงานของนักศึกษาครูในการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า ภาระงาน/ผลงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงลำดับ

จากมากไปหาน้อย พบว่า ชัยนำเสนอผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.64$, $SD = 0.49$) ด้านชั้นการวางแผนทำภาระงาน/ชิ้นงานอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 0.40$) และด้านการชั้นการวางแผนและเตรียมการวางแผนและชั้นการสะท้อนคิด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.52$, $SD = 0.53$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นวางแผนและเตรียมการ เป็นการเตรียมการที่ผู้สอนและผู้เรียนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่จริง ในด้านต่าง ๆ โดยวิเคราะห์เนื้อหาสาระในรายวิชาเลือกประเด็นใดที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองกับชุมชนที่จะศึกษา เช่น ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งระหว่างการจัดกิจกรรมผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลจากสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ร่วมกันระดม ความคิด เพื่อวางแผนการสำรวจแหล่งเรียนรู้หรือสถานที่จริงและออกแบบเครื่องมือในการศึกษา เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการ เรียนรู้ในขั้นต่อไป ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลชุมชน วางแผนการทำงานร่วมกัน และเริ่มฝึกฝนการออกแบบเครื่องมือเพื่อการสื่อสารเก็บข้อมูลจากบุคคลในชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี

ขั้นวางแผนการทำงาน นักศึกษาร่วมกันกำหนดเรื่องที่ศึกษาวางแผนทำโครงร่างของชิ้นงานหรือภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ศึกษาลักษณะและองค์ประกอบชิ้นงาน เช่น รายงานการสำรวจ รายงานการศึกษา ร่วมวางแผนกำหนดภาระงานตามขั้นตอน รวมถึงวิธีการทำโครงงาน กำหนดวันที่ เวลา และผู้รับผิดชอบ ชิ้นงานที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองกับชุมชน นักศึกษาได้ลงพื้นที่ชุมชน หรือสถานที่จริงตามที่กลุ่มของตนเองได้วางแผนการทำงานตามกำหนดไว้ การลงพื้นที่สนามจริง หรือสถานที่จริง ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทุกคนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม การลงพื้นที่จริงและการทำงานกลุ่มในขั้นตอนนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เผชิญหน้าและปฏิสัมพันธ์กับผู้คนหลากหลายในชุมชนจริง พัฒนาความมั่นใจในการสื่อสาร เรียนรู้การปรับตัวเข้ากับบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของชุมชน ตลอดจนฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการแก้ปัญหาาร่วมกัน

ขั้นการสะท้อนคิด (reflection) นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาในแต่ละประเด็นมาอภิปรายสรุปผลในชั้นเรียนจากผลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โดยการสะท้อนผลการเรียนรู้ชุมชนตามชิ้นงานหรือภาระงานที่ศึกษา เช่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชาวบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชน มีการบันทึกผลการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุป ตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูล ร่วมกันจัดทำรายงาน เพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการประเมินผล โดยนักศึกษาได้นำประสบการณ์และข้อมูลที่รวบรวมมาอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้

และสรุปเป็นองค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งช่วยให้เข้าใจลึกซึ้งถึงพลวัตและความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ชั้นนำเสนอผลการเรียนรู้ เป็นการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการประเมินตามสภาพจริง ในรูปแบบต่าง ๆ สื่อ วิดีทัศน์ ที่เกิดจากการลงพื้นที่จริงที่เป็นชุมชน หรือสถานศึกษา ที่นักศึกษาได้ ช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ การนำเสนอผลงานในหลากหลายรูปแบบช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร การถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้จากชุมชนไปยังผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการสรุปทบทวน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น

จากผลวิจัยทำให้นักศึกษามีความรู้ได้จากประสบการณ์จริงสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb 1984 cited in Bedri & Dowling, 2017) ได้กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ 3) การสรุปองค์ความรู้ 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ นอกจากนี้แล้ว นักศึกษาเมื่อมีการร่วมกันวางแผนกำหนดชิ้นงาน และการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนการนำเสนอผลงาน นักศึกษาทุกคนมีบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจน และมีความรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาาร่วมกันจึงเกิดความร่วมมือกัน การช่วยเหลือกันในการเรียนรู้อย่างแท้จริง และการที่นักศึกษาได้เข้าไปสัมผัสแหล่งเรียนรู้ที่เป็นชุมชนโดยตรง ทำให้เห็นสภาพจริงวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานด้านความแตกต่างด้านวัฒนธรรม และเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาสามารถนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ นักศึกษาจึงมีคะแนนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องและสนับสนุนผลการวิจัยของ Rittikooop (2018) Intun (2019) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์การสอนที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระในบทเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน ผ่านการบูรณาการสาระความรู้ในหลายศาสตร์กับประเด็นปัญหาในโลกที่เป็นจริงและเป็นเรื่องใกล้ตัว ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน เน้นทักษะการคิด การแก้ปัญหาเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริงมี

การประเมินผลตามสภาพจริง และเมื่อมีการทดสอบหลังเรียนพบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบความรู้หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ได้ยืนยันประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) ในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรงและการปฏิบัติจริงในชุมชน ทำให้นักศึกษาครูไม่เพียงแต่ได้รับความรู้ แต่ยังพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาคูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานและด้านประโยชน์ที่ได้รับที่นักศึกษาประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน สำหรับด้านครูผู้สอนและด้านสื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลนั้น นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งยังคงสะท้อนการตอบรับเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ ผลความพึงพอใจโดยรวมระดับมากที่สุดโดยรวมนี้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้

นักศึกษาได้เข้าถึงบริบทชุมชน ช่วยส่งเสริมให้สามารถนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ตลอดจนการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่ตรงทำให้เชื่อมโยงกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาครูในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นกับการเรียนการสอนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการสร้างความรู้ด้วยกระบวนการความรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้ด้านครูผู้สอนและด้านสื่อการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล ได้รับการประเมินระดับมาก อาจชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาการสนับสนุนจากครูผู้สอนในบางแง่มุมที่ควรปรับปรุง หรือเพิ่มความหลากหลายและความพร้อมของสื่อให้มากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับความพึงพอใจในทุกมิติให้สูงที่สุดต่อไป ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wongsawat & Klaimanee (2019) Tiomyod (2021) Kamted (2023) ที่พบว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด การค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในชุมชน ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) ดังเช่นที่ดำเนินการในการวิจัยนี้และงานวิจัยของนักวิชาการดังกล่าว มักนำไปสู่การรับรู้คุณค่าของการเรียนรู้และส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในระดับสูง เนื่องจากผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับโลกแห่งความเป็นจริงและการปฏิบัติวิชาชีพของตน

3. ผลงานโดยภาพรวมของนักศึกษาครูในการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานนั้นอยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจและสะท้อนถึงศักยภาพของนักศึกษาในการบูรณาการการเรียนรู้เข้ากับการปฏิบัติงานจริงในบริบทของชุมชน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่านักศึกษาครูมีจุดแข็งที่โดดเด่นใน "ขั้นนำเสนอผลการเรียนรู้" ซึ่งได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่านักศึกษาครูมีความสามารถในการสื่อสารและนำเสนอผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูในยุคปัจจุบัน ที่ต้องทำงานร่วมกับผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะเดียวกัน "ขั้นวางแผนทำภาระงาน/ชิ้นงาน" ก็อยู่ในระดับดีเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการออกแบบและเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ "ขั้นการวางแผนและเตรียมการ" และ "ขั้นการสะท้อนคิด" มีค่าเฉลี่ยเท่ากันและอยู่ในลำดับความสามารถที่ 3 ซึ่งแม้จะอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังเป็นด้านที่ควรให้ความสำคัญและพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักศึกษาได้ลงไปในพื้นที่สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและชุมชน พบว่าการที่นักศึกษาแสดงออกการมีเจตคติที่ดีต่อชุมชนและสามารถปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับชุมชน ได้อย่างเหมาะสม นักศึกษามีความเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีภูมิหลังประสบการณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันซึ่งล้วนได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ การเข้าใจบริบท

ของชุมชนจะทำให้ นักศึกษาวิชาชีพครูมีความเข้าใจนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคที่นักเรียนเผชิญอยู่ และสามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

2. การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักศึกษาจะต้องรู้ว่าความร่วมมือที่ดีของผู้ปกครองกับชุมชนจะช่วยให้การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กให้หายไป ผู้ปกครองสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ และสามารถติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของศิษย์ในกรณีที่ศิษย์มีปัญหาทางการเรียน ความประพฤติ สุขภาพหรือ อื่น ๆ หรือการเชิญผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การแข่งขันกีฬาประจำปี งานแจกประกาศนียบัตร หรืองานชุมนุมศิษย์เก่า

3. จากการประเมินผลจากการที่ นักศึกษาได้นำเสนอผลงาน นักศึกษาแสดงออก ความสามารถด้านสมรรถนะทางวิชาชีพครูในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน แต่การประเมินความสัมพันธ์ที่แท้จริงอาจต้องอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น เสียงสะท้อนจากผู้ปกครองและชุมชนโดยตรง หรือการสังเกตการณ์ปฏิสัมพันธ์ของนักศึกษาในบริบทจริง เพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. สถาบันผลิตครูควรพิจารณาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เช่น การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ การสร้างและขยายเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนต่าง ๆ การพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการอำนวยความสะดวก การเรียนรู้แบบการใช้ชุมชนเป็นฐาน (CBL) และกำหนดหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักศึกษาครูทุกคนควรมีโอกาสได้รับประสบการณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ ให้กับนักศึกษาวิชาชีพสาขาอื่น ๆ เช่น วิชาชีพพยาบาล วิชาชีพการสาธารณสุข วิชาชีพแพทย์

2. ควรมีการวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้วิธีอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การสอนแบบโครงงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูยุค AI

References

- Bedri, Z., de Frein, R. & Dowling, G. (2017). Community-based learning: A primer. *Irish Journal of Academic Practice*. 6(1), <https://arrow.dit.ie/ijap/vol6/iss1/5>
- Chatsuriyawong, S. (2014). *The paradigm of community-based learning for enhancing critical thinking and creative problem-solving abilities for elementary school students*. [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University.
- Hoover-Dempsey, K. V. & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education. *Review of Educational Research*. 67(1), 3-42.

- Intana, C. (2021). *Expectations of parents towards teachers and their effects on elementary school teachers' performance*. [Unpublished master's thesis]. Chiang Mai University.
- Intun, S. (2019). *Using School and Community Project Based to Emphasis Creative Problem Solving of Elementary Education Students Chiang Mai*. [Unpublished doctoral thesis]. Chiang Mai Rajabhat University.
<http://www.thaiedresearch.org/home/paperview/1158/>
- Kamtet, W. (2023). The development of science explanation abilities with the problem-based learning. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*. 18(3), 178-198.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Kraft, M. A. & Papay, J. P. (2014). Can professional environments in schools promote teacher development. Explaining heterogeneity in returns to experience. *Educational Evaluation and Policy Analysis*. 36(4), 476-500.
- Rittikoop, W. (2018). Community-Based Learning: Effective Pedagogy Strategies for Teachers in the 21st Century. *Graduate School Journal Chiang Rai Rajabhat University*. 11(3), 179-191.
- Royal Gazette. (2020). *Announcement of the Teachers Council of Thailand on the details of standards, knowledge and professional experience for teachers according to the Professional*. Professional St Cabinet Publishing. Royal Gazette. (4), 2019, 137 (109).
- Srisa-ard, B. (2022). *Basic research*. 7th ed. Suweeriyasan.
- Suaklay, N. (2023). The assessment guideline of pre service teacher's competency based on teaching professional standards. *Journal of Panya*. 3(3), 1-17.
- Tiamyot, W. (2021). *Community Based Learning Coupled with Electronic Media in local studies Lesson to Develop lifelong Learning Skills in Mathayom -Four Students*. [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University.
- Wongsawat, S. & Klaimanee, S. (2019). Students' Satisfaction on Learning Management Using Community Learning Resources in the Multicultural and Local Wisdom Course. *Journal of MCU Nakhondhat*. 6(9), 4512-4516.